

*Кучма Т. В.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри романо-германської філології**Рівненського державного гуманітарного університету*

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОМІЧНОГО У КАЗЦІ О. ПРОЙСЛЕРА «РОЗБІЙНИК ГУЦИК-БУЦИК» ТА ЇХНІЙ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ

Анотація. У статті проаналізовано засоби створення комічного ефекту у казці німецького письменника О. Проїслера «Der Räuber Hotzenplotz». Визначено, що комічне у художній літературі – це свідомо створювана автором тексту невідповідність певного явища актуальним соціальним шаблонам, яка усвідомлюється читачем і викликає у нього суб'єктивну позитивну реакцію. З'ясовано, що у художній літературі ефект комічного може створити будь-який засіб, що забезпечує реалізацію невідповідності; основне завдання перекладача у процесі відтворення комічного – розпізнати та зберегти невідповідність, яка викличе у цільового читача подібну суб'єктивну позитивну реакцію. Наголошено, що під час відтворення засобів для створення ефекту комічного перекладач застосовує не лише традиційні, а й індивідуальні способи перекладу, спираючись на суб'єктивну оцінку якості перекладу. Суб'єктивність та творчий підхід є основними характеристиками процесу художнього перекладу при відтворенні комічного. Важливим чинником впливу на процес та результат відтворення комічного є культурна традиція мови перекладу. Виявлено, що існує декілька шляхів реалізації гумору: 1) комічна несподіванка в розвитку сюжету, в діях та висловлюваннях героїв; 2) порушення змістового поєднання, поєднання явищ, предметів, проявів яких не можна поєднати; 3) використання в одному тексті слів із різним стилістичним забарвленням, гумористичні неологізми.

Ситуативний комізм створюється в описуваній ситуації, контексті твору, тоді як лінгвістичний комізм створюється різними мовними засобами.

Кумедною є ситуація, коли розбійник сплутав Касперля і Зепшеля лише тому, що вони помінялися головними уборами. Читачам смішно, що великий та злий чаклун Петрозілій Лихолуб не може наклакувати собі смаженої картоплі.

Автор використовує можливості такого засобу, як гумористична ономастика. Комічний ефект реалізовано у казці у промовистих іменах антагоністів: Hotzenplotz і Petrosilius Zwackelmann (у перекладі В. Василюка – Гуцик-Буцик і Петрозілій Лихолуб). Щоб створити комічний ефект, автор використовує усі можливості лексичних ресурсів німецької мови.

Ключові слова: універсальність комічного, комічний ефект, ситуативний комізм, мовний комізм, О. Проїслер.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.

Комічне у художній літературі, за визначенням Р. Колесника [1, с. 5], – це свідомо створювана автором тексту невідповід-

ність певного явища актуальним соціальним шаблонам, яка усвідомлюється читачем і викликає у нього суб'єктивну позитивну реакцію. Така універсальність комічного є основою для можливості відтворення комічного в іншомовній культурі.

У художній літературі ефект комічного може створити будь-який засіб, що забезпечує реалізацію невідповідності; основне завдання перекладача у процесі відтворення комічного – розпізнати та зберегти невідповідність, яка викличе у цільового читача подібну суб'єктивну позитивну реакцію. У художній мові невідповідність може проявлятися у різних формах. Найчастіше це невідповідність між формою та змістом, мовою автора та сутністю події, що у художньому творі створює комічний ефект. Характерними є невідповідності моралі образу і його зовнішнього вигляду, його суспільної значимості з його високою думкою про себе.

Під час відтворення засобів для створення ефекту комічного перекладач застосовує не лише традиційні, а й індивідуальні способи перекладу, спираючись на суб'єктивну оцінку якості перекладу. Суб'єктивність та творчий підхід є основними характеристиками процесу художнього перекладу при відтворенні комічного. Важливим чинником впливу на процес та результат відтворення комічного є культурна традиція мови перекладу.

Таким чином, взаємопов'язаність у художньому творі протилежних явищ, показ суперечностей, що існують між ними створюють ефект комічного, при чому невідповідність може утворюватися на різних рівнях – фонетичному, морфемному, лексичному, фразеологічному, синтаксичному, семантичному, текстовому; вона може мати імпліцитний чи експліцитний характер, проте її наявність є обов'язковою умовою для утворення ефекту комічного. Виходячи з цього, припускається, що засобом створення ефекту комічного у художньому тексті може слугувати будь-що, виражене мовним знаком, якщо він зводиться до категорії невідповідності.

Найпоширенішими мовностилістичні засобами, на основі яких реалізовано ефект комічного є промовисті імена, гра слів, зевгма, оксюморон, евфемізм, авторська метафора, фразеологічні одиниці, стилізація мовлення.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що засоби створення комічного ефекту у мові творів О. Проїслера до сьогодні ще не були предметом спеціальних розвідок. Дослідження продовжує аналіз мови творів О. Проїслера авторкою [2, 3, 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Проблеми сутності комізму і відтворення комічного в перекладі багато років привертають увагу дослідників різних галузей науки. Серед останніх досліджень варто назвати праці В. Жугая, Р. Колесник, О. Материнської, Л. Пономаренко, О. Підгрушної, І. Орлової, Ю. Савіної, О. Смольницької та ін.

Як наголошує Ю. Савіна [5, с. 59], існує декілька шляхів реалізації гумору: 1) комічна несподіванка в розвитку сюжету, в діях та висловлюваннях героїв; 2) порушення змістовного поєднання, поєднання явищ, предметів, проявів яких не можна поєднати; 3) використання в одному тексті слів із різним стилістичним забарвленням, гумористичні неологізми.

А. Якимчук [6, с. 217] зазначає, що кожен текст існує в певному комунікативному контексті, й він закріплений за якоюсь культурою. У зв'язку з цим існують два методи перекладу:

А. Переклад-одомашнення – заміщає елементи похідного тексту, які є специфічними культурними елементами культури оригіналу, елементами культури адресата; переклад асимілює текст оригіналу до контексту культури адресата.

В. Переклад-очуження – намагається передати специфічні культурні елементи тексту оригіналу як такі. Найбільш важкими є випадки, коли культурна різниця є настільки великою, що для читача перекладу необхідно спочатку створити передумови для розуміння, щоб зробити можливим адекватне сприйняття тексту.

Формування мети статті. Метою наукової розвідки є виявлення різнорівневих засобів створення комічного у казковій повісті О. Пройслера «Розбійник Гуцик-Буцик».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Розглянемо засоби створення комічного ефекту у казці німецького письменника О. Пройслера «Der Räuber Hotzenplotz» (в перекладі «Розбійник Гуцик-Буцик») та їх переклад, здійснений В. Василюком.

Казка О. Пройслера «Der Räuber Hotzenplotz» досі залишається ідеальною дитячою історією. Щоправда, вкрадені кавомолки, підмінені капелюхи та каральне чищення картоплі в наш час можуть налякати лише наймолодших дітей. Юним читачам книга подобається тим, що кмітливі маленькі герої стикаються з дорослими лиходіями, яких, незважаючи на всі небезпеки, вони можуть перехитрити і, отже, перевершити.

Автором використовуються можливості такого засобу, як гумористична ономастика. Комічний ефект реалізовано у казці у промовистих іменах антагоністів: Hotzenplotz і Petrosilius Zwackelmann (у перекладі В. Василюка – Гуцик-Буцик і Петрозилій Лихолуб).

Ситуативний комізм створюється в описуваній ситуації, контексті твору, тоді як лінгвістичний комізм створюється різними мовними засобами. Оскільки в художньому дискурсі мовний комізм і комізм ситуаційний взаємообумовлені і доповнюють один одного, ці дві сфери комізму нами розглядаються у діалектичній взаємодії.

Ім'я Hotzenplotz – не винахід Отфріда Пройслера. Це місто в Сілезькій Моравії, яке письменник пам'ятав зі шкільних часів. Проте ім'я розбійника, над яким довго думав автор, не викликало б ніяких асоціацій в українських читачів, тому при перекладі В. Василюк дав йому ім'я Гуцик-Буцик.

Антропонім походить від звуконаслідування: гуц (вигук при підстрибуванні), буц (вигук на позначення зіткнення двох предметів, голів), спостерігається фонетична співзвучність

другого компонента імені з першим, причому ця співзвучність виступає ще й внутрішньою формою імені. У розбійника сім ножів і шабля, які видають при рухові гучні звуки, проте зменшувально-пестливий суфікс -ик говорить читачам про те, що не такий вже він і страшний.

Касперль, якого спіймав розбійник Гуцик-Буцик, прикидається недоумкуватим і навмисне перекручує імена розбійника та чаклуна.

Was soll er Ihnen denn antworten?, sagte Kasperl an Seppels Stelle. Sie wissen es ja viel besser, Herr Plotzenhotz! [7] // А що йому вам відповісти? – мовив Касперль замість друга. – Ви самі краще все знаєте, пане Буцику-Гуцику! [8, с. 223].

О. Пройслер переставляє місцями першу і другу частину імені, аналогічно робить і В. Василюк. У наступник репліках в оригіналі Касперль просто переставляє звуки імені розбійника: Herr Lotzenpotz [7] – пане Куцику-Пуцику [8, с. 224], Herr Potzenlotz [7] – пане Гудзику-Пундику [8, с. 224].

Натомість перекладач підбирає співзвучні імена, які викликають сміх у читачів: куцик – короткий верхній одяг; пуцик – песик. Точна передача призвела б до виникнення важких у вимові, неблагозвучних імен, які нічого не дають для розуміння ситуацій, в яких опинився Касперль.

Ім'я чаклуна Petrosilius Zwackelmann В. Василюк також «одомашнює», замінює закінчення імені Петрозилій, а для передачі прізвища використовує авторський неологізм – композит Лихолуб.

За допомогою трансформації імен персонажів О. Пройслер демонструє кмітливість і винахідливість Касперля, створюється комічний ефект діалогів, а завдяки перекладацьким неологізмам В. Василюка для українських читачів мовна гра видається більш цікавою, ніж у тексті оригіналу: Herr Schnackelmann [7] (schnackeln – досл. стукати, клацати) – пане Лихопупе [8, с. 230]; großer Zauberer Zeprodilius Wackelzahn [7] (Wackelzahn – досл. зуб, що хитається) – великий чаклуне Гіркозілля Пихослупе [8, с. 230]; großer Zauberer Eprolissius Dackelschwanz [7] (Dackelschwanz – досл. хвіст такси) – великий чаклуне Відросілю Мухоїде! [8, с. 232].

Комічну несподіванку в розвитку сюжету, в діях та висловлюваннях героїв ми спостерігаємо у розділі «Petrosilius Zwackelmann» (у перекладі В. Василюка «Петрозилій Лихолуб»). Читачам смішно, що великий чаклун не може начаклувати собі смаженої картоплі.

Der große und böse Zauberer Petrosilius Zwackelmann hockte verdrossen in der Küche seines Zauberschlosses und schälte Kartoffeln. Er war zwar ein großer Zauberer, der mit Leichtigkeit einen Menschen in jedes beliebige Tier verwandeln und aus Dreck Gold machen konnte – aber Kartoffeln die Schale herunterzaubern, das war ihm trotz vieler Mühe noch nie gelungen [7] // Великий та злий чаклун Петрозилій Лихолуб, похнюплений, сидів згорбившись на кухні свого чаклунського замку і чистив картоплю. Це був справді великий чаклун. Він легко міг обернути людину в тварину, з бруду зробити золото, а от зняти своїми чарами з картоплі лушпайку, хоч як старався, не міг [8, с. 225].

У розділі «So dumm wie möglich» (дослівно «Якомога дурніше»), у перекладі В. Василюка «Треба грати дурня») Касперль отримав від Петрозилія Лихолуба чотири завдання щодо хатньої роботи.

Erstens sechs Eimer Kartoffeln schälen und klein schnippeln für das Abendbrot; zweitens drei Klafter Holz zersägen, spalten und

aufstapeln; drittens den Fußboden in der Küche schrubben; und viertens im Kräutergarten die leeren Beete umstechen. Wiederhole es! [7] // По-перше, на вечерю начистиш шість відер картоплі й поріжеш кружальцями, по-друге, напиляєш три сажні дров, порубаєш і складеш у стоси, по-третє, підметеш та помієш підлогу на кухні і, по-четверте, перекопаєш у саду голі клумби. Повтори! [8, с. 236].

Касперль вирішив, що гратиме дурня, аби довести чаклуна до відчаю, щоб той вигнав його з замку.

Ich soll erstens sechs Eimer Kartoffeln zersägen, spalten und aufstapeln, zweitens drei Klafter Holz schrubben, drittens den Fußboden in der Küche schälen und klein schnippeln für das Abendbrot, viertens [7] // Я повинен, по-перше, напиляти шість відер картоплі, порубати й поскладати в стоси. По-друге, підмести три сажні дров, по-третє, на вечерю начистити на кухні підлогу й порізати кружальцями, по-четверте... [8, с. 236].

Кумедною є ситуація, коли розбійник сплутав Касперля і Зеппеля лише тому, що вони помінялися головними уборами: Зеппель вдягнув червону шапочку з китичкою Касперля, а Касперль – зелений капелюх Зеппеля.

Richtig, dort tauchte er zwischen den Bäumen auf! Er trug eine knallrote Zipfelmütze: der Kasperl also! // Серед дерев з'явився розбійників переслідуювач. На голові в нього сиділа яскраво-червона шапочка: ясна річ, це Касперль! [8, с. 218].

Щоб створити комічний ефект, автор використовує усі можливості лексичних ресурсів німецької мови. Створенню комічного ефекту сприяє широке використання лексем, що містять у семантичній структурі оцінний компонент, тобто окрім денотативного значення їм властиві різні емоційно-оцінні характеристики.

Розбійник Гуцик-Буцик використовує розмовну лексику:

Ha!, schrie der Räuber Hotzenplotz zornig, man hat mich betrogen, man hat mich zum Narren gehalten! [7] // Ой! – гнівно скрикнув розбійник Гуцик-Буцик. – Мене надурили, мене пошили в дурні! [8, с. 214].

Armer Seppel! [7] // Бідолаха Зеппель! [8, с. 218].

Was musst du auch deine Nase in Dinge stecken, die dich nichts angehen [7] // Не пхай носа до чужого проса! [8, с. 219].

Willst du nicht Platz nehmen, alter Knabe? [7] // Прошу сідати, мій давній друже! [8, с. 228].

Поліцай Дімфельмозер вживає у мовленні лексеми з різним стилістичним забарвленням: слова офіційно-ділового і розмовного стилів, що виглядає смішно:

Berichten Sie alles der Reihe nach, Großmutter! Aber bleiben Sie streng bei der Wahrheit und sprechen Sie deutlich und nicht zu schnell, dass ich mitschreiben kann [7] // Розкажіть, бабусю, все по порядку! Прошу говорити правду, тільки правду і виразно, без покпапу, щоб я встиг записувати [8, с. 206].

Tja – das ist schwer zu sagen. Wir müssen natürlich den Räuber Hotzenplotz erst mal fangen. Vorläufig kennen wir leider noch nicht einmal seinen Unterschlupf. Der Kerl ist ja so gerissen. Seit zweieinhalb Jahren führt er die Polizei an der Nase herum [7] // Гм... Це важко сказати. Спершу ми мусимо зловити розбійника Гуцика-Буцика. Та, на жаль, ми не знаємо, де його прихитлює. Хитрючий пройдисвіт, скажу вам. Ось уже два роки водить поліцію за носа [8, с. 206].

Переклад художніх творів комічної спрямованості являє собою подвійну складність з огляду на культурну та національну специфіку гумору.

Зазначимо, що інколи В. Василюк перекладає літературні слова розмовними, щоб підкреслити грубість і невихованість негативних персонажів: *unvorsichtig* (неуважний) – роззява; *der Bursche* (хлопець) – хлопчисько; *verzehren* (їсти, споживати) – строшити; *der Bummelkasper* (бродячий клоун) – бовдур; *die Schlafmütze* (соня) – сплюх.

Hoffentlich waren Kasperl und Seppel so unvorsichtig und trennten sich! [7] // Напевно, Касперль і Зеппель великі роззяви і вже розділилися! [8, с. 218].

Ob der Bursche noch lang auf sich warten lässt?, dachte Hotzenplotz [7] // Чи ж хлопчисько змусить чекати довго? – міркував розбійник [8, с. 218].

He, mach schon, du Bummelkasper! Ein Schleifstein ist keine Drehorgel! Schneller, schneller! [7] // Швидше, ворушися, бовдуpe! Це тобі не шарманка, а точило! [8, с. 244].

Er verzehrte drei Salzgurken [7] // Він строшив три огірки [8, с. 244].

Na warte, du Schlafmütze!, schimpfte der große Zauberer. Soll ich dir Beine machen? Jetzt reicht's mir aber! [7] // Ну, постривай, сплюше! – вилаявся великий чаклун. – Як усиплю березової каші, то хутко прибіжиш! З мене вже досить! [8, с. 255].

Комічний ефект створює порівняння хлопчиків із бегемотами – одними з найбільших сучасних наземних тварин.

Das war keine leichte Arbeit, sie schwitzten und keuchten dabei wie zwei Nilpferde [7] // Це було нелегко зробити, вони враз спітніли, а крєктали, ніби два бегемоти [8, с. 208].

Найчастіше В. Василюк підбирає при перекладі еквівалент, хоча строгої відповідності між засобами комічного німецької та української мови немає. В деяких випадках гра слів при перекладі втрачається, наприклад:

Wenn ich dich einen Gimpel genannt habe, stimmt das. Ein Mann, ein Wort! – Abrakadabra ... Er brabbelte einen Zauberspruch und aus Hotzenplotz wurde ein Gimpel: ein richtiger kleiner Gimpel [7] // Якщо я обізвав тебе йолопом, то не помилився. Я – хазяїн свого слова! Абракадабра! ... Він промимрив закляття і обернув Гуцика-Буцика в снігура – справжнього маленького снігура [8, с. 262].

Примітка внизу сторінки. Тут гра слів. 'Снігур' німецькою мовою в переносному значення ще 'йолоп, бовдур'. В українській мові «зооніміями» синонімами до слова йолоп є баран і осел, але в казці йдеться про те, що чаклун перетворив розбійника на пташку, тому В. Василюк при перекладі вибрав еквівалент: *Gimpel* – снігур.

Цікавими є речення, в яких при перекладі з'являється гра слів. В. Василюк вміло використовує полісемію, вживаючи у близькому контексті різні лексико-семантичні варіанти однієї лексеми. На багатозначності слова забито базується гра слів у перекладі:

Da – zunageln, Seppel! Aber so fest du kannst! Seppel nickte und ging an die Arbeit. Gleich mit dem ersten Hammerschlag drosch er sich auf den Daumen [7] // Берися, Зеппелю, до роботи. Забий покришку міценько, як тільки зможеш. Зеппель покивав головою і взявся до діла. Проте першим ударом молотка він забив собі великого пальця [8, с. 208].

Обігравання різних значень багатозначного слова забезпечує досягнення комічного ефекту. Лексема забити має значення «прибиваючи дошки, щити, закривати наглухо отвір» і «внаслідок удару ушкодити яку-небудь частину тіла».

Комічний ефект викликає невідповідність статусу страшного розбійника його одягу.

Wo der Gimpel gegessen hatte, stand nun der Räuber Hotzenplotz. Er stand mitten auf Wachtmeister Dimpfelmösers Schreibtisch. In Hausrock und Strumpfsocken stand er da und sein Kopf steckte bis an die Schultern im Vogelkäfig [7] // Де сидів снігур, тепер стояв розбійник Гуцик-Буцик. Він стояв посередині письмового столу у піжамах і шкарпетках, а його голова аж по плечі була у клітці [8, с. 278].

Поліцей Дімпфельмозер не вірив своїм очам:

Dies soll der Räuber Hotzenplotz sein?, rief er. Unsinn! Ein Räuber in Strumpfsocken! [7] // Оце такий розбійник Гуцик-Буцик?! – вигукнув він. – Дурниці! Розбійник і в шкарпетках? [8, с. 280].

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків. Отже, засоби та прийоми створення комічного об'єднує одна незмінна характеристика – в їхній основі лежить невідповідність. У художній мові невідповідність може проявлятися у різних формах. Найчастіше це невідповідність між формою та змістом, мовою автора та сутністю події, що у художньому творі створює комічний ефект. Засобом створення ефекту комічного у художньому тексті може слугувати будь-що, виражене мовним знаком, якщо він зводиться до категорії невідповідності. Для створення комізму активізуються засоби усіх рівнів німецької мови, мовний комізм поєднується з комізмом ситуаційним. Мовні засоби творення комічного у казці О. Пройслера відтворюються в українськомовному перекладі із певними перетвореннями на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях. Перспективою дослідження вважається аналіз фразеологічних одиниць у творах О. Пройслера з подальшим зіставленням з перекладами українською мовою.

Література:

- Колесник Р. С. Відтворення комічного у художньому перекладі (на матеріалі перекладів творів німецькомовних авторів ХХ століття) : автореф. ... канд. філол. наук. Київ, 2011. 19 с.
- Кучма Т. В. Кулінароніми у повісті-казці О. Пройслера «Водяничок» і їх переклад українською мовою. *Львівський філологічний часопис*. 2022. Вип. 12. С. 99–103.
- Кучма Т. В. Мовні засоби вираження порівняльних конструкцій у творах О. Пройслера та їх переклад українською мовою. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Т. 2. Вип. 34. С. 109–113.
- Кучма Т. В. Ономапея в творах О. Пройслера та її переклад українською мовою. *Наукові записки. Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки*. 2024. № 1(208). С. 233–239.
- Савіна Ю. О. Лінгвопоетичні засоби створення комічного та їх відтворення у процесі перекладу (на матеріалі творів дж. К. Джерома й О. Генрі та їх українськомовних перекладів). *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Т. 2. Вип. 9. С. 58–64.
- Якимчук А. П. Лінгвокультурна комунікація як випробовування для перекладача. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. 2007. № 34. С. 217–221.
- Preußler O. Der Räuber Hotzenplotz. URL : <https://www.kostenlosonlinelesen.net/kostenlose-der-raeuber-hotzenplotz/lesen/9> (дата звернення 05.04.2025).
- Пройслер О. Розбійник Гуцик-Буцик. Водяничок. Київ : Веселка, 1992. С. 199–283.

Kuchma T. Expressive means of creating a comic effect in O. Preußler's fairy tale "Der Räuber Hotzenplotz" and their translation into Ukrainian

Summary. The article analyses the means of creating a comic effect in the fairy tale by German writer O. Preußler «Der Räuber Hotzenplotz». The research established that the comic effect in fiction is based on a discrepancy between a certain phenomenon and actual social patterns. This discrepancy is deliberately created by the author of the text, is realised by the reader, and evokes a subjective positive reaction. The research proves that in fiction, the comic effect can be created by different means that ensure the realisation of the discrepancy; the main task of the translator in the process of reproducing the comic effect is to recognise and preserve the discrepancy, which will cause the target reader to have a similar subjective positive reaction. The research emphasises that working with the means of creating the comic effect, the translator uses not only traditional but also individual translation methods, relying on a subjective assessment of the quality of the translation. Subjectivity and creativity are the main characteristics of the process of literary translation when reproducing the comic effect. The cultural tradition of the target language is an important factor influencing the process and result of comic effect reproduction. The article states that there are several ways of reproducing humour: 1) comic surprise in the development of the plot, in the actions and statements of the characters; 2) violation of the semantic combination; combination of phenomena, objects, and manifestations that cannot be combined; 3) the use in one text of words with different stylistic colouring; humorous neologisms.

A situational comic effect is created in the situation described, in the context of the literary work, while a linguistic comic effect is created by various linguistic means.

The situation when the robber confused Kasperl and Seppel only because they changed their hats has a comic effect. The readers find it comic that great and evil wizard Petrosilius Zwackelmann cannot get fried potatoes with all his witchcraft.

The author also uses the possibilities of such a tool as humorous onomastics. The comic effect is present in the fairy tale in the eloquent names of the antagonists: Hotzenplotz and Petrosilius Zwackelmann. To create a comic effect, the author uses all the possibilities of the lexical resources of the German language.

Key words: universality of the comic, comic effect, situational comic effect, linguistic comic effect, O. Preußler.